

 HATAY

Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH) Durum Raporu

www.pikolo.org

@pikoloderneği

📍 HATAY

Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH) Durum Raporu

Hazırlayan

Dr. Ömer Çağrı TECER
Can TARHAN

Tasarım

Çağrıcan PAZARCIKLI

🌐 www.pikolo.org

📌 📷 📺 @pikoloderneği

Akyazı Mahallesi Ahmet Cemal Mağden Caddesi No.39/1-2
Altınordu/Ordu

içindekiler

01 Arka Plan

02 Metodoloji ve Demografik Bilgiler

03 Bulgular ve Analiz

1. Yerleşim Yeri Memnuniyeti
2. Konaklama Yerlerinde Hava Koşulları
3. Yerleşim Yerlerinde Karşılaşılan Sorunlar
4. Banyo/Tuvalet Tesislerinin Kalitesi ve Memnuniyeti
5. Yerleşim Yerlerinde Mahremiyet ve Güvenlik
6. Suya ve Beslenmeye Erişim
7. Temizlik ve Hijyene Erişim

04 Sonuç

01. Arka Plan

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye saati ile 04:17 ve 13:24'te merkez üsleri Kahramanmaraş ili Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan sırasıyla 7.7 MMS (odak derinliği=8,6 km) ve 7.6 MMS (odak derinliği=7 km) büyüklüğünde iki deprem meydana gelmiştir. 20 Şubat 2023 tarihinde merkez üssü Hatay Yayladağı olan 6,4 MMS büyüklüğünde bir diğer deprem daha gerçekleşmiştir. Söz konusu depremler, etkilenen toplam 17 ilin 11'inde büyük yıkıma yol açmıştır. AFAD Başkanlığı'nın resmi raporlarına göre, depremler sonucunda toplam 50.096 kişi hayatını kaybetmiş ve 107.000'den fazla kişi yaralanmıştır. Depremden doğrudan etkilenen 11 ildeki 9,1 milyon kişiden 3,6 milyonu ülke içerisinde yer değiştirmek zorunda kalmış ve sabit/stabil barınma koşullarından yoksundur. Yeniden inşa çalışmaları devam etmekle birlikte, yer değiştirmek zorunda kalan birçok depremeden hala konuta erişimi bulunmamakta ve 2,4 milyon kişinin hala çadır kentlerde ikamet ettiği bildirilmektedir.

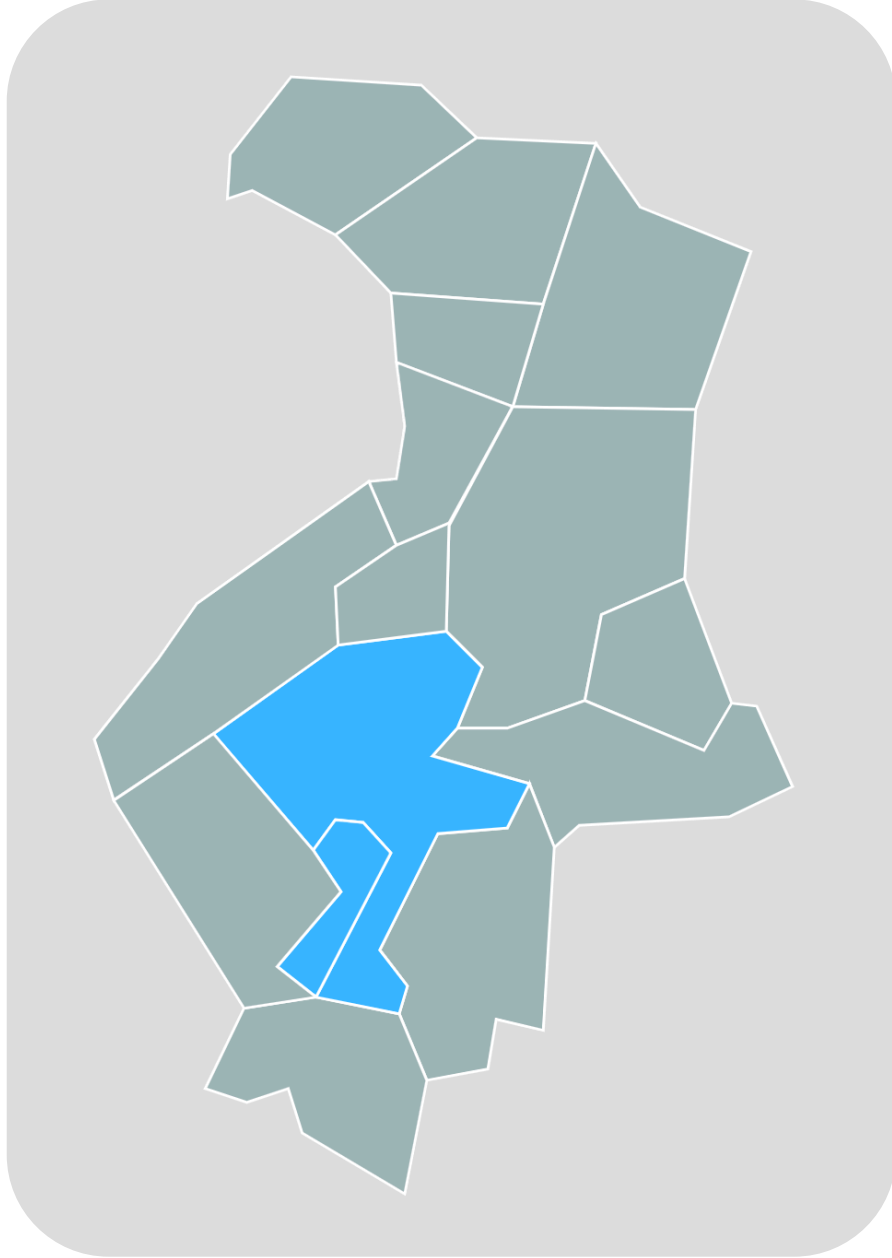
Depremden etkilenen 11 ilin toplam nüfusu 2022 yılı için 14.013.196 kişi olarak kaydedilmiştir. Bu sayım ülke genel nüfusunun yüzde 16,4'ünü oluşturmaktadır. Bu rakamın 13.553.283'ü (toplamın yüzde 96,7'si) şehir merkezindeki metropollerde, geri kalanı ise civar köylerde ve kırsal alanlarda yaşamaktadır (459.913 kişi hariç - yüzde 3,3 kırsal alanlarda yaşamaktadır). Buna ek olarak, depremden etkilenen bölgede geçici koruma altında olan 1.738.035 sığınmacı bulunmaktadır.

Suya ve hijyen araçlarına erişim, etkilenen bölgede ikamet eden insanlar için sıkıntılı bir durum oluşturmaya devam etmektedir. Su dağıtımından sorumlu Devlet Su İşleri 169 km'lik boru altyapısının hasar gördüğünü ve onarıma ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Bu durum, 135 ton metreküp suyun işlenmesinden sorumlu 2 su arıtma tesisinin zarar gördüğüne dair bulgularla birlikte değerlendirildiğinde, halkın mobil su dağıtım yöntemlerine bağımlı hale geldiği görülmektedir. Ayrıca, etkilenen bölgede %36,8 gibi yüksek bir oranda su hırsızlığı/kaybı yaşandığı, dolayısıyla içme suyuna erişimin daha da zorlaştığı bildirilmiştir.

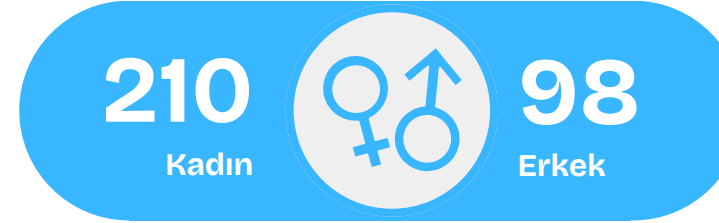
Hatay ili, depremden etkilenen 11 ilden biridir. İlk depremin merkez üssüne yakın ve ikinci depremin de merkez üssü olması nedeniyle 1.686.043 kişinin bu afetten büyük ölçüde etkilendiği görülmüştür. Toplam 406.849 binadan 16.709'unun hasar gördüğü ya da oturulamaz hale geldiği tespit edilmiştir. Bunlar arasında ilde bulunan Reyhanlı Barajı orta derecede hasar görürken, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün tahminlerine göre diğer beş hidroelektrik tesis de yaklaşık 1 milyar Türk Lirası tutarında hasar görmüştür. Yerel halka hizmet veren su arıtma tesislerinin uğradığı hasarla birlikte hijyene erişim zorlaşmaktadır.

02. Metodoloji ve Demografik Bilgiler

Cinsiyet Dağılımı

Uyruk Dağılımı

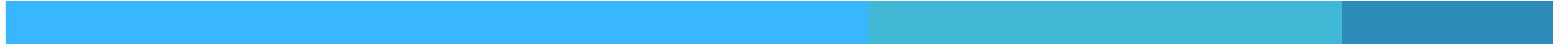
Anket, depremin etkilerinin üzerinden bir yıl geçtikten sonra depremzedelerin su, sanitasyon ve hijyene erişimde karşılaştıkları koşullara ilişkin ayrıntılı bilgi sağlamayı amaçlamıştır. Anket, hedef lokasyonlar olan Antakya ve Defne ilçelerindeki 100 bin kişilik araştırma evreni baz alınarak elde edilmiş 308 kişilik örneklem üzerinden gerçekleştirilmiştir. Alıcılar, %5 hata payı ve %95 güven düzeyi ile rastgele örneklem yöntemine göre seçilmiştir.

Hatay ilinin iki ilçesinde 308 hane belirlenmiş ve kendilerine 33 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Hanelerdeki toplam üye sayısı 1243 olarak bildirilmiştir. Ankete katılan kadınların oranı erkeklerin iki katıdır. Hanelerin %60'ı Türk kökenli olup geri kalanı Suriyelilerden oluşmaktadır. Hane üyelerinin %45'i 18 yaşın altında, %6'sı ise 65 yaşın üzerindedir. 26 kişinin bir çeşit engellilik durumuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Anket katılımcılarının 4 yerde dağılım gösterdiği belgelenmiştir; deprem sonrasında kurulan Antakya ve Defne ilçelerinde yer alan 3 konteyner kent ve Antakya ilçesinde bulunan Küçük Dalıyan mahallesi (burada görüşülen katılımcıların neredeyse tamamı - konteynerlerde ikamet eden üç katılımcı dışında, depremde hasar gören binalarda ikamet etmektedir).

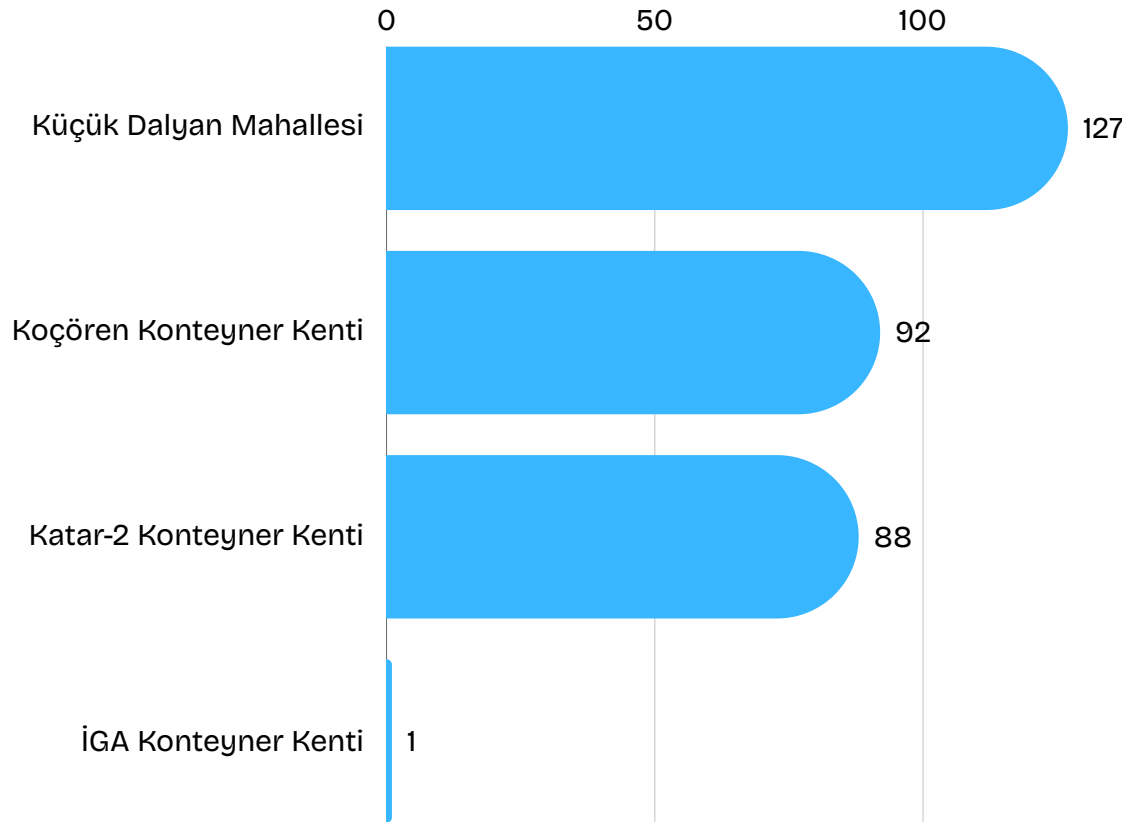

02. Metodoloji ve Demografik Bilgiler

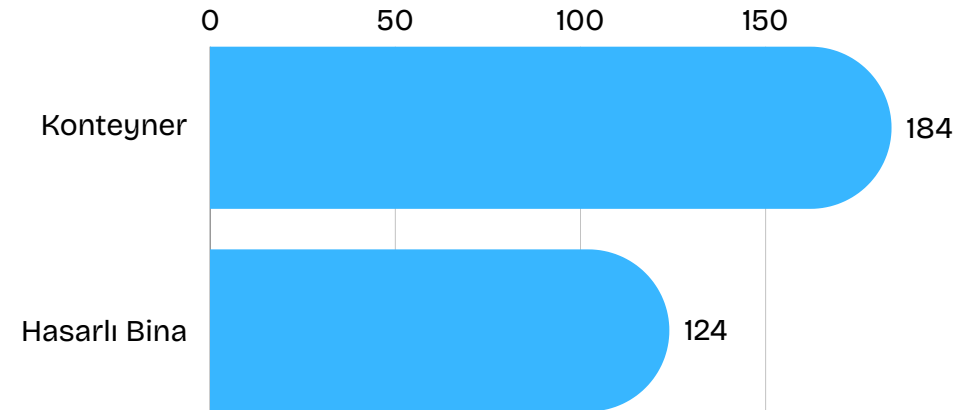
■ En Yüksek Yaş (78) ■ Ortalama Yaş (42.86) ■ En Düşük Yaş (19)

Geçici Yerleşim Yeri

Mevcut Barınma Türü

1243

Toplam Birey Sayısı

561

18 Yaş Altı Birey Sayısı

608

18-65 Yaş Arası Birey Sayısı

74

65 Yaş Üstü Birey Sayısı

26

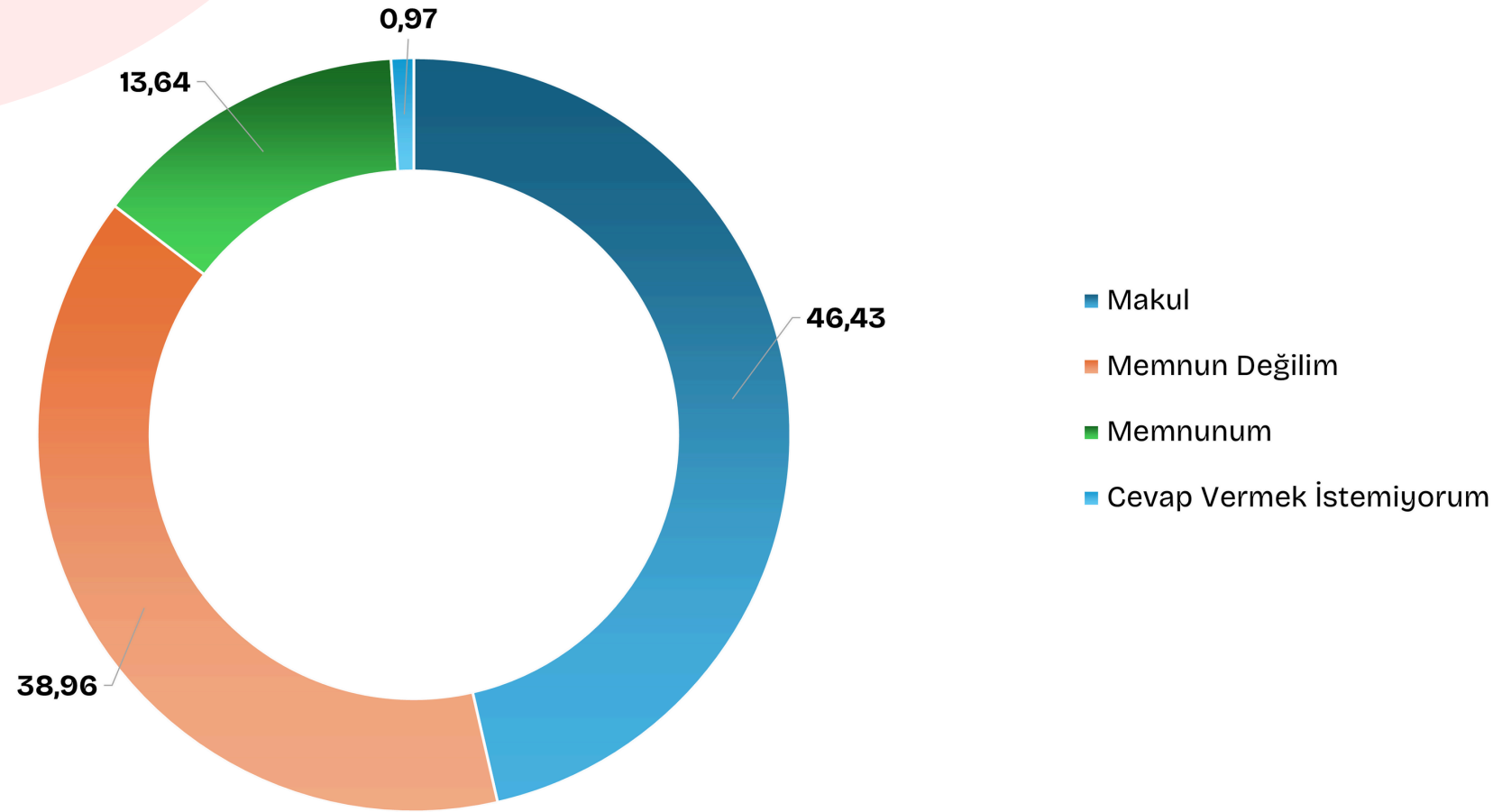
Engelli Birey Sayısı

03. Bulgular ve Analiz

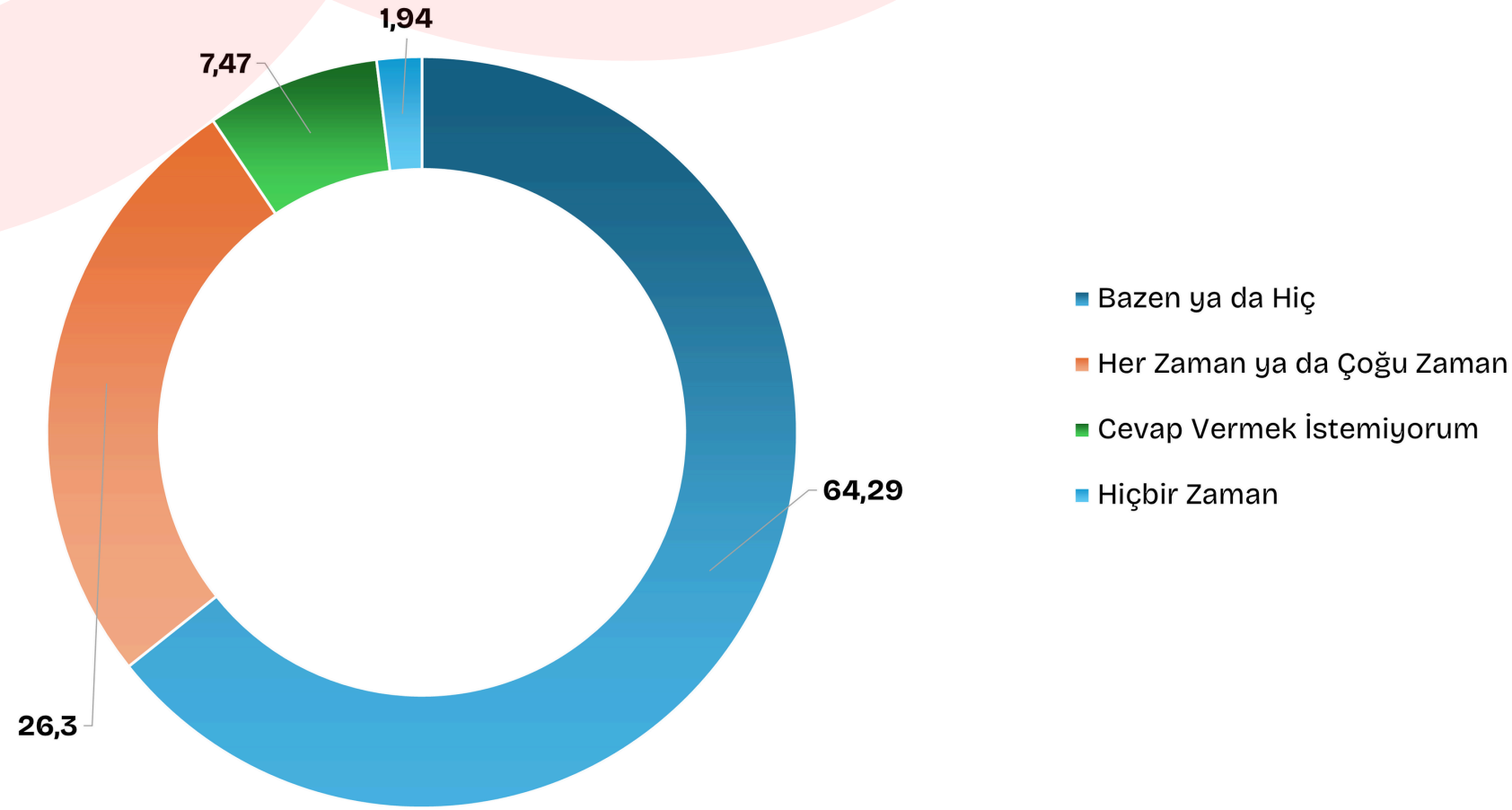
03.01. Yerleşim Yeri Memnuniyeti

Katılımcılara geçici yerleşim yerlerinden memnun olup olmadıkları sorulduğunda, neredeyse yarısı yerleşim yerlerini makul bulduklarını söylemiştir. Katılımcıların %39'u ikamet ettikleri yerden memnun olmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %13,5'i kaldıkları yerden memnun olduğunu belirtmiştir. 1'i ise cevap vermek istemediğini belirtmiştir. Bu yanıtlardan, depremzedelerin barınma ihtiyacını gidermek için kurulan geçici yerleşim yerlerinin acil ihtiyaca cevap verebildiği ancak genel olarak tercih edilebilir yerler olma açısından eksik olduğu sonucuna varılabilir.

03.02. Konaklama Yerlerinde Hava Koşulları

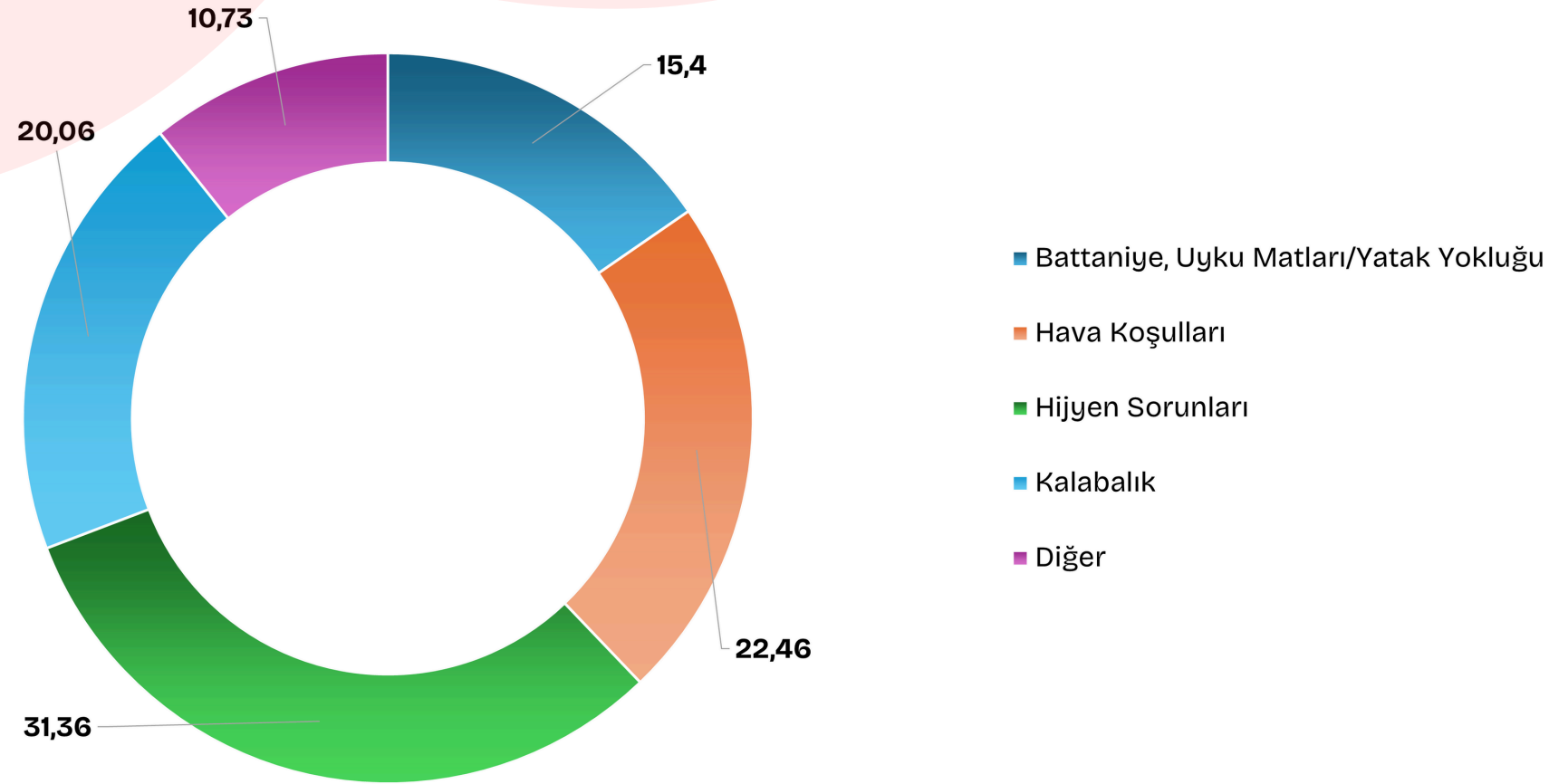
Katılımcıların önemli bir kısmı (81) hava koşullarının yerleşim yerleri üzerinde neredeyse sürekli bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların neredeyse üçte ikisi (%64) hava koşullarının konaklama yerlerine etkisinin “bazen ya da hiç” düzeyde olduğunu belirtirken, %2’si çevreye bağlı hiçbir etki olmadığını bildirmiştir. Bu yanıtlar, geçici yerleşim yerlerinin önemli bir kısmının olumsuz hava koşullarının sakinlerin yaşamlarını etkilemesini önlemeye elverişli olmadığını ve neredeyse dörtte birinin son derece yetersiz olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ankete katılanların büyük bir kısmının (%7,5) cevap vermemeyi tercih etmesi nedeniyle cevap verme konusundaki tereddütleri de dikkat çekicidir.

03.03. Yerleşim Yerlerinde Karşılaşılan Sorunlar

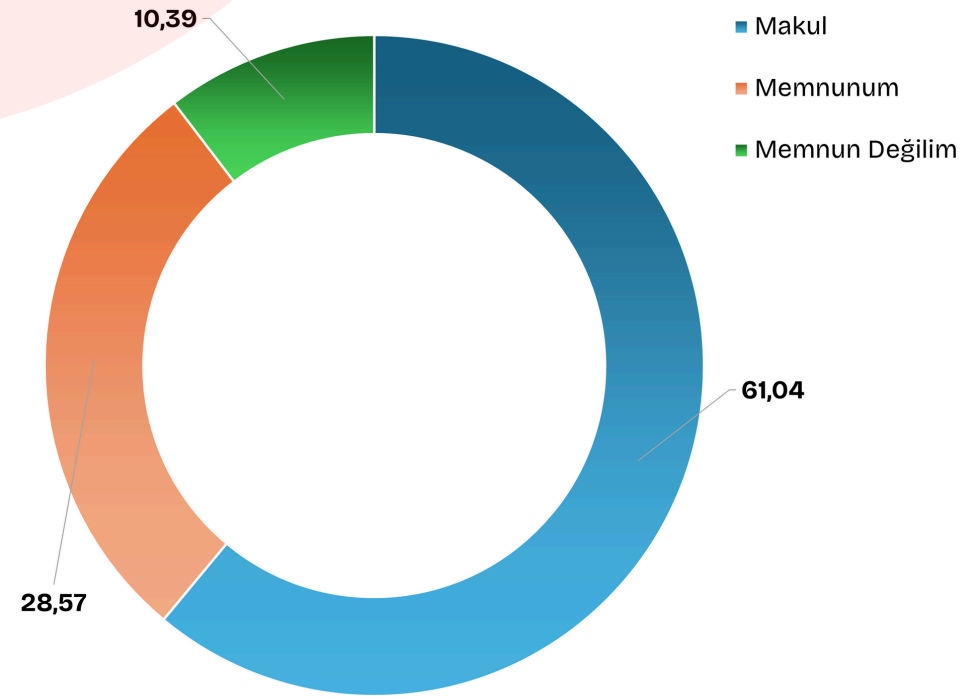
Katılımcılara yerleşim yerleriyle ilgili en yaygın sorunların ne olduğu sorulduğunda, çoğunluk (%31) hijyen cevabını vermiştir. Katılımcıların beşte biri ise aşırı kalabalık cevabını vermiştir. Bir önceki soruya verilen yanıtlarla birleştirildiğinde, hava durumunu belirten yanıtların sayısının, yerleşim yerlerinin en çok çevreden etkilendiğini belirten katılımcılardan 4 puan daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgudan, yerleşimlerle ilgili yapısal sorunları çevreleyen koşullara rağmen, uygun hijyene erişimin ya daha büyük önem taşıdığı ya da hijyenle ilgili durumun diğer sorunlara verilen cevaplar göz önünde bulundurulduğunda daha önemli olduğu varsayılabilir. Ayrıca, "diğer" kategorisi altında listelenen cevaplar arasında "küf", "tuvalet", "banyo" veya "su" gibi hijyen kategorisine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunan cevapların bulunması da dikkat çekicidir.

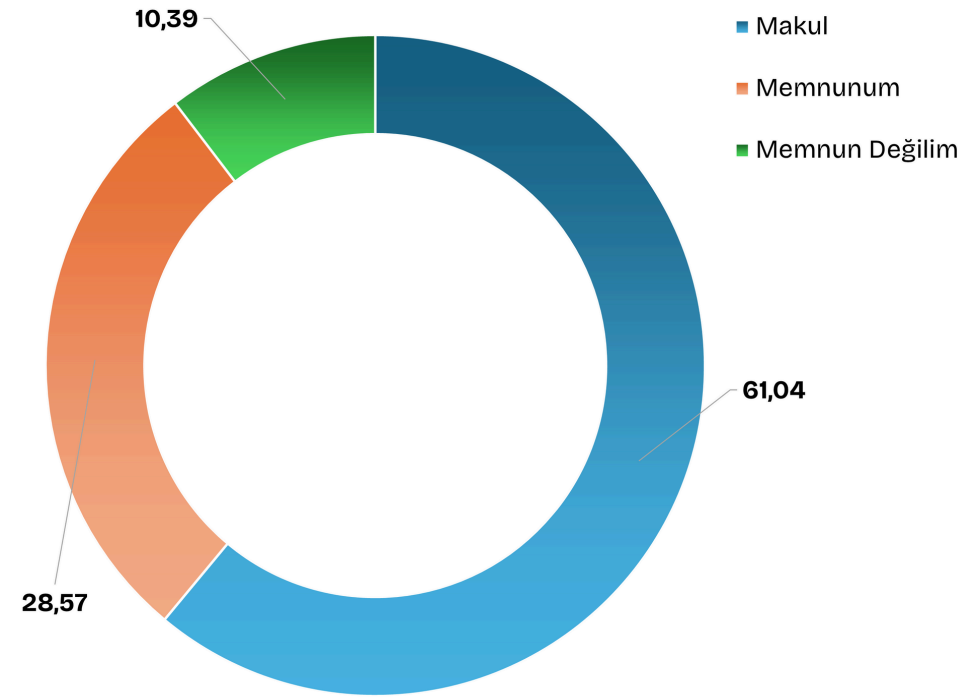
03.04. Banyo/Tuvalet Tesislerinin Kalitesi ve Memnuniyeti

Tuvalet ve banyo tesislerinin kalitesine ilişkin cevaplar (sırasıyla ayrı sorular olarak verilmiştir) boyut ve kapsam bakımından benzerdir. Yaklaşık %10'luk bir kesim kendilerine sunulan imkanlardan memnun olmadıklarını belirtirken, yaklaşık %60'lık bir kesim (%61 - %63,5) bu imkanların tolere edilebilir olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların sadece ortalama dörtte biri durumdan memnun olduğunu dile getirmiştir. Diğer yandan, "Tuvaletler ne sıklıkla temizleniyor?" sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların yaklaşık beşte biri tuvaletlerin nadiren veya hiçbir zaman temizlenmediğini beritmiştir.

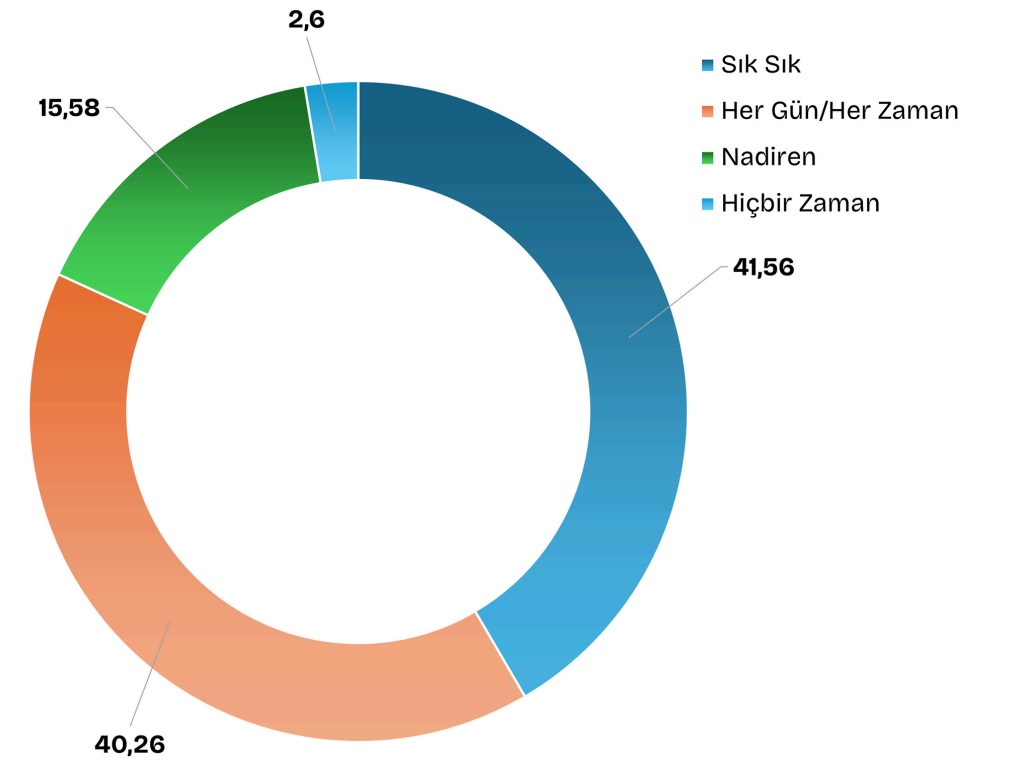
Banyo tesislerinin kalitesinden ne kadar memnunsunuz?

Tuvalet tesislerinin kalitesinden ne kadar memnunsunuz?

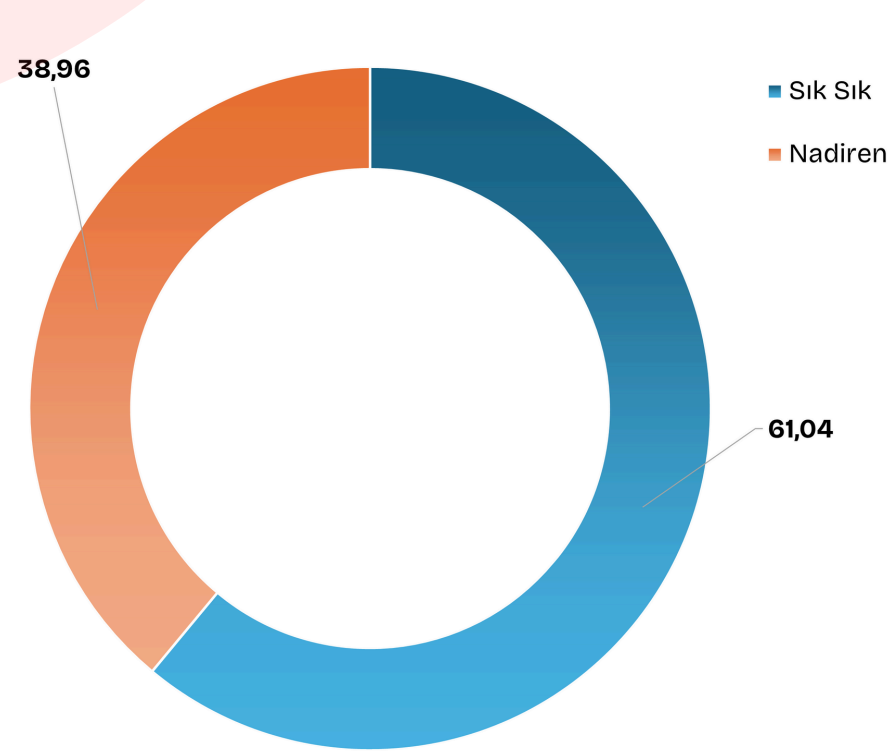
Tuvaletler ne sıklıkla temizleniyor?

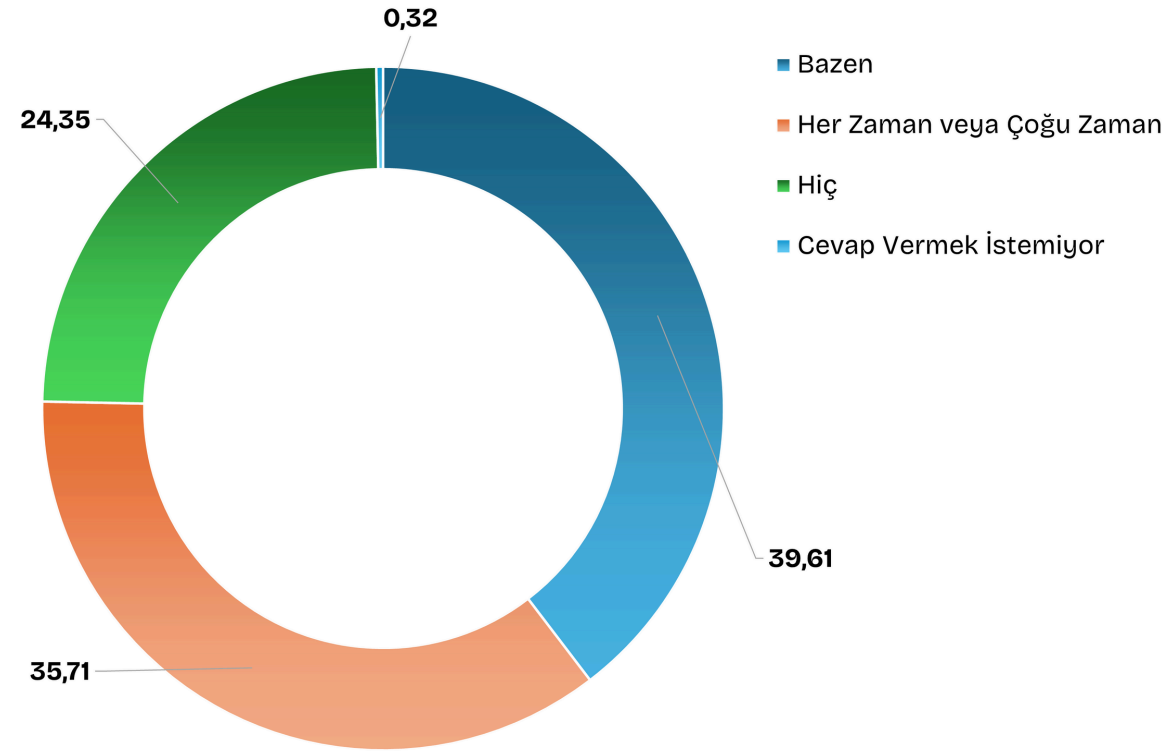
03.05. Yerleşim Yerlerinde Mahremiyet ve Güvenlik

Defne konteyner yerleşimindeki katılımcılara tuvaletlere erişimde mahremiyete sahip olup olmadıkları sorulduğunda, %39'u nadiren mahremiyete sahip olduklarını belirtmiştir. Antakya'da ikamet eden anket katılımcılarının tamamı özel konteyner barınma alanlarında ikamet ettiğinden, sorudan muaf tutulmuşlardır. Katılımcıların geceleri yalnız yürürken kendilerini güvende hissedip hissetmedikleri sorusuna %40'ı endişeli oldukları yanıtını verirken, yaklaşık dörtte biri hiçbir zaman güvende hissetmediklerini belirtmiştir. Lokasyon bazında analiz edildiğinde Defne'deki katılımcıların çoğunluğunun kendilerini güvende hissettiklerini belirttikleri görülürken, güvenlik endişelerini dile getiren yanıtların neredeyse tamamının Antakya ilçesinde yaşayan katılımcılardan geldiği tespit edilmiştir.

Geçen hafta tuvaletlere mahremiyetle erişiminiz nasıldı?

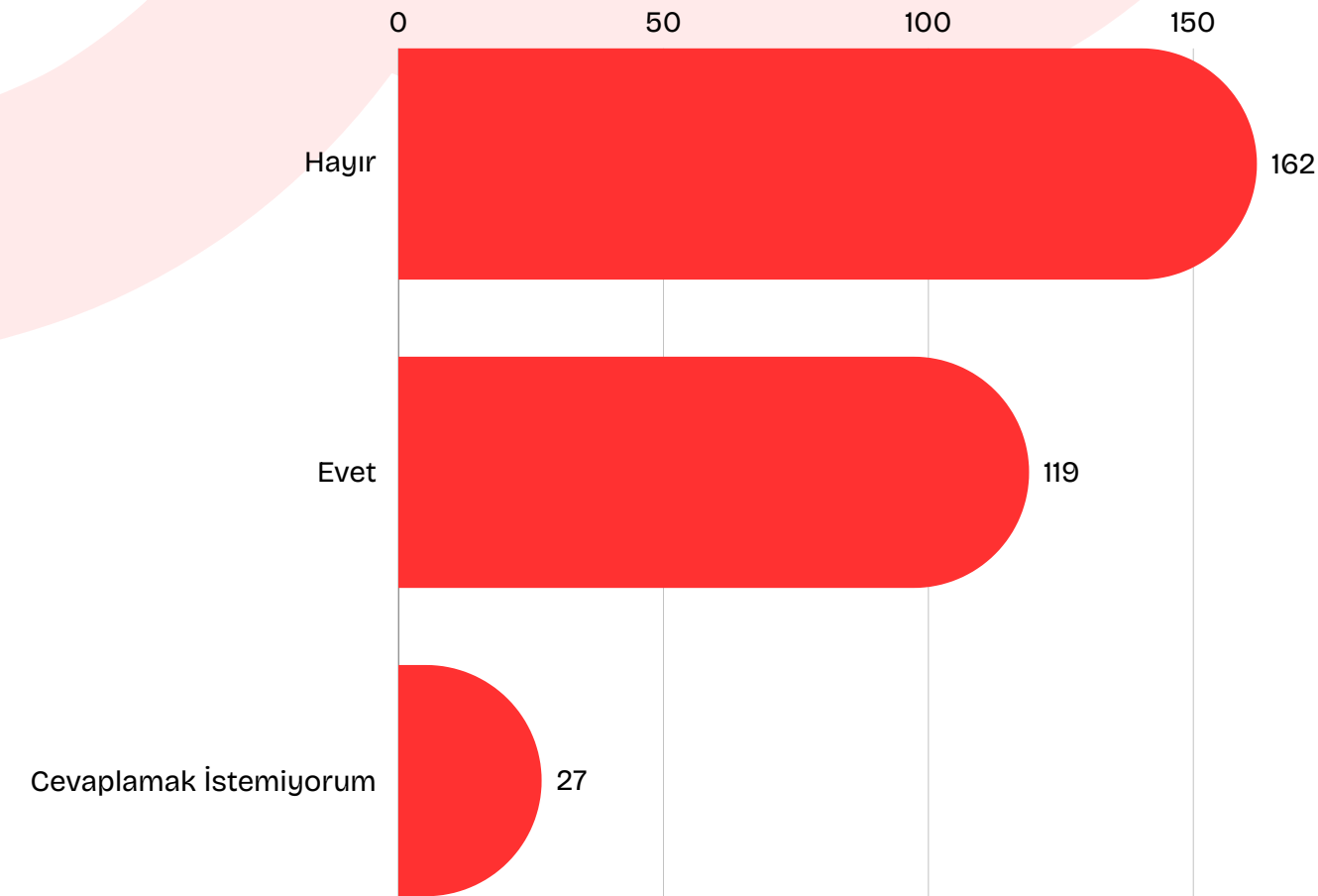

Gece sokakta tek başına yürürken güvende hissediyor musun?

03.05. Yerleşim Yerlerinde Mahremiyet ve Güvenlik

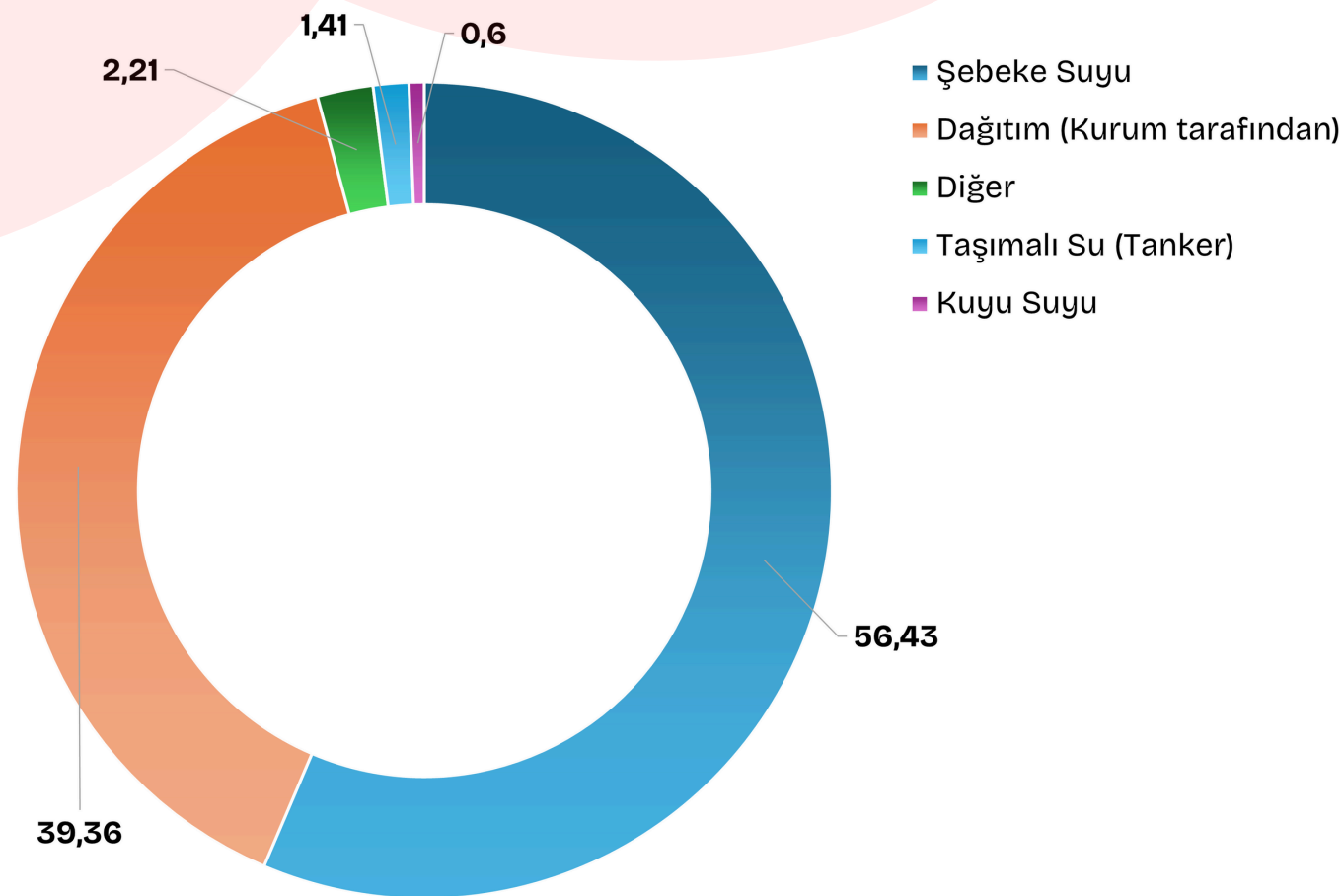
Katılımcılara varlıkları konusunda kendilerini güvende hissedip hissetmedikleri sorulmuş, büyük bir çoğunluğu (162) olumsuz yanıt vermiştir. Buna ek olarak, 27'si cevap vermek istememiştir. İsteksiz yanıtların büyüklüğü dikkat çekicidir ve bu yanıtlar, gerek korkudan gerek güvensizlikten, konaklama yerlerine yönelik bir tür stigmatizasyon ya da yaşadıkları yerle ilgili ayrıntıları ifşa etme endişesi olarak yorumlanabilir.

Bireysel katılımcılardan toplanan anlatılara göre, geçici yerleşim yerlerinde güvenlikle ilgili bir diğer bulgu da farklı gelir gruplarına mensup depremzedelerin aynı yerlerde gruplandırılmasıdır. Daha ayrıcalıklı bir sosyo-ekonomik geçmişe sahip olanlar, daha yoksul koşullara sahip olanlarla aynı yerleşimi paylaşmaktan rahatsızlık duyduklarını bildirmişlerdir. Bu da güvende hissetme ile ilgili sorularda daha olumsuz yanıtlara ve dolaylı olarak mahremiyet konusunda eksik hissedilmesine yol açmaktadır.

03.06. Suya ve Beslenmeye Erişim

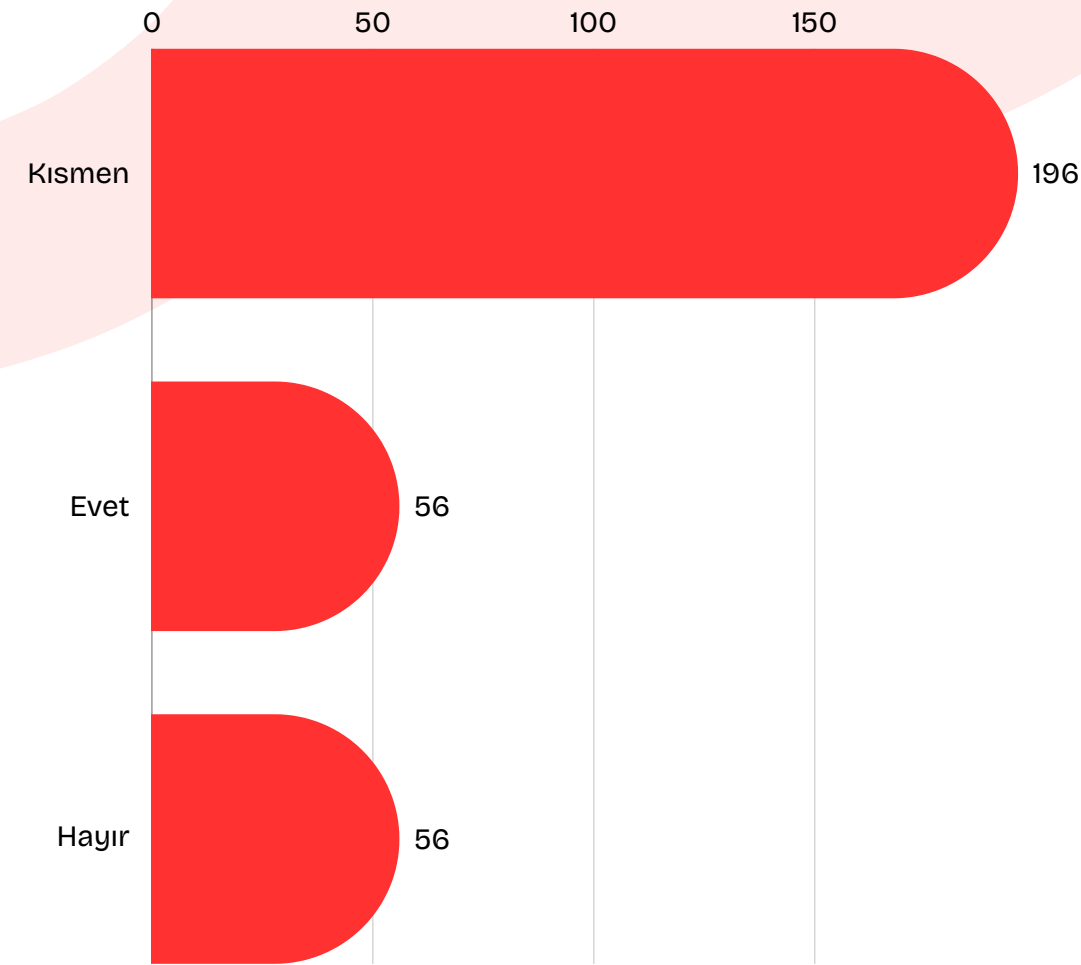
Katılımcılara daha sonra kullandıkları suyun kendilerine hangi yollarla ulaştırıldığı sorulmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%56,5) sularını şebekeden aldıklarını belirtirken, sayıca önemli bir kısmı da (%39,5) sularını bir kurum ya da kuruluş tarafından sunulan taşınabilir (tanker) su dağıtım tesislerinden aldıklarını belirtmiştir. Bu eğilim, Hatay'da yerel altyapının depremden ne kadar zarar gördüğünü ve depremin üzerinden bir yıl geçmesine rağmen alt yapı problemlerinin halen devam ettiğini göstermektedir.

Güvenlikle ilgili endişeler ile suya erişilebilirlik arasında da bir ilişki gözlemlenebilir. Geceleri yalnız yürürken, mülkleri konusunda ya da çocuklarının dışarıda vakit geçirirken kendilerini güvende hissetmediklerini söyleyenler aynı zamanda hem suya yakınlıktan hem de suyun dağıtımından etkilenen kişilerdir. Her iki konuda da en olumsuz yanıtlar Antakya İlçesindeki katılımcılardan gelmiştir.

03.06. Suya ve Beslenmeye Erişim

Bir diğer ilgi çekici nokta ise su mevcudiyeti ile ilgili durumdur. Güvenlik ve suya erişim arasındaki korelasyon burada da geçerli olmakla birlikte, yeterli su olup olmadığına ilişkin verilen cevaplarda "kısmen" cevabı çoğunluğu oluşturmaktadır (%63,5), geri kalan cevaplar ise evet ve hayır cevapları arasında eşit olarak dağılmaktadır.

Bu bulgular, katılımcıların temiz ve güvenli içme suyuna erişip erişemediklerine dair olumlu cevapların tüm cevapların sadece %19,5'ini oluşturması ve %65'inin "kısmen" cevabını vermesi, geri kalanının ise erişemediklerini belirtmesi nedeniyle takip eden sorularda daha da artmaktadır. Gıda ihtiyacının karşılanması sorusu da benzer bir eğilim göstermektedir; 229 katılımcı kısmen erişim olduğunu belirtirken 51 katılımcı "hayır" cevabını vermiştir. Sadece 27 katılımcı gıda ihtiyaçlarını karşılamada yeterli durumda bulduklarını belirtmiştir.

Temiz ve güvenli içme suyu ihtiyacını karşılayabiliyor musunuz?

■ Kısmen (200) ■ Evet (60) ■ Hayır (48)

Gıda ihtiyacını karşılayabiliyor musunuz?

■ Kısmen (229) ■ Evet (51) ■ Hayır (27)

03.06. Suya ve Beslenmeye Erişim

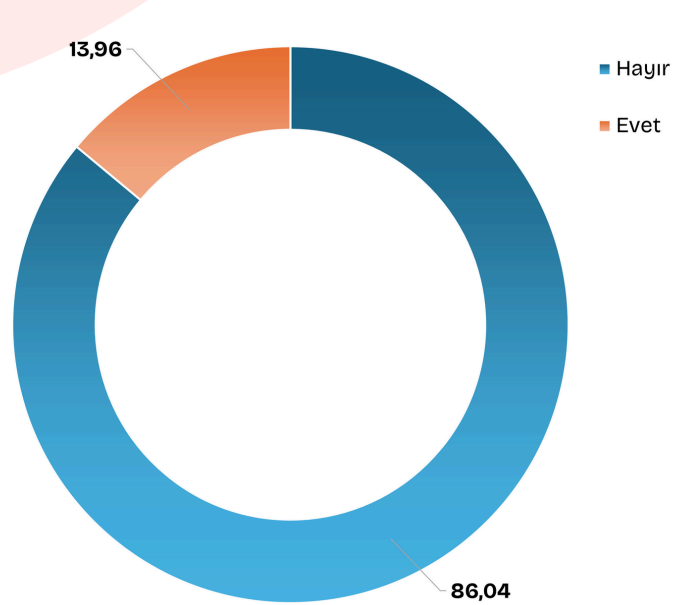
Katılımcılara geçtiğimiz hafta boyunca yeterli miktarda su tüketip tüketmedikleri sorulduğunda bir başka endişe verici eğilim tespit edilmektedir. Katılımcıların 162'si her gün su içtiklerini belirtirken, 145 katılımcı nadiren su içtiklerini belirtmiştir. Bir katılımcı ise geçtiğimiz hafta hiç su tüketmediğini belirtmiştir. Suyun kalitesi (tat, koku ve kalite açısından) sorgulandığında, sadece %34'ü kaliteden memnun olduğunu bildirmiştir. 51'i idare edilebilir olduğunu belirtirken, %14,5'i mevcut sudan memnun olmadığını belirtmiştir. Bu yanıtlar, erişimin kesintili olması ile birlikte, aynı zamanda anket sonuçlarına göre mevcut suyun kalitesinin de yetersiz olması nedeniyle, içilebilir/içme suyu eksikliğinin endişe verici seviyelerde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

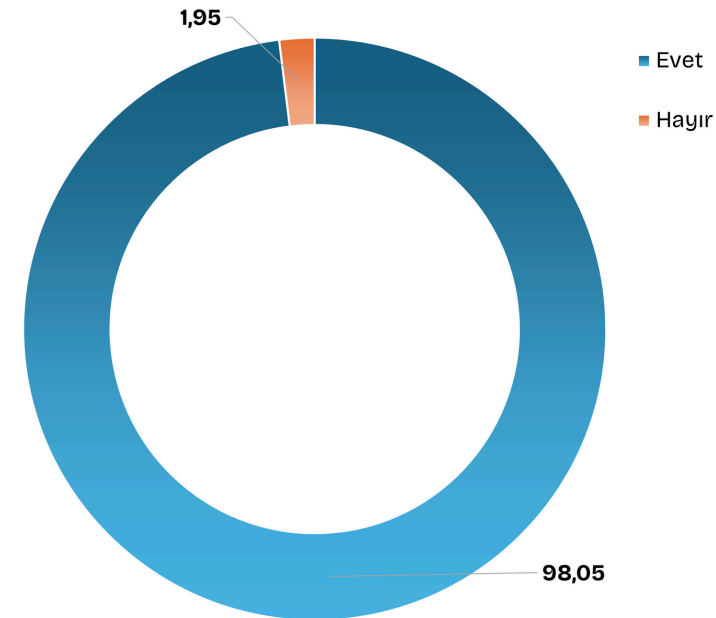
03.06. Suya ve Beslenmeye Erişim

Anket katılımcılarına çeşitli farklı zaman dilimlerinde erişebildikleri gıda maddeleri sorulmuştur. Ekmek, pirinç, erişte, makarna ve tahıl için verilen yanıtlar son 24 saat ve son 3 gün için aynıdır; 6 katılımcı herhangi bir şekilde belirtilen gıdalara erişimleri olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların sadece %14'ü son 3 gün içinde kırmızı et tükettiğini belirtirken, yumurta, fasulye ve baklagillere erişim %81,5 figürü ile daha olumludur. Endişe verici bir gelişme, karbonhidratlı gıda maddesi tüketmediğini belirten 6 katılımcının aynı zamanda diğer gıda maddelerine de erişimlerinin olmadığını bildirmiş olmalarıdır; bu da temelde son üç gün boyunca herhangi bir gıdadan yoksun oldukları anlamına gelmektedir.

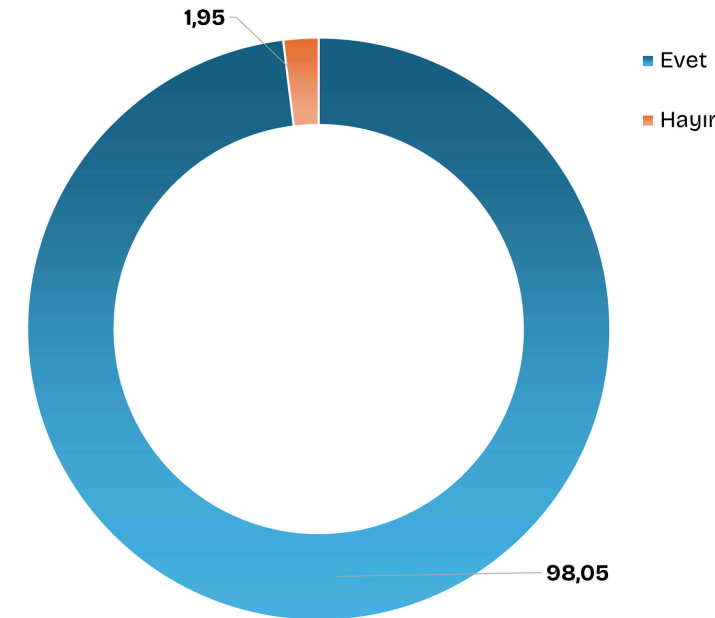
Son 3 gün içinde kırmızı et tüketimi yaptınız mı?

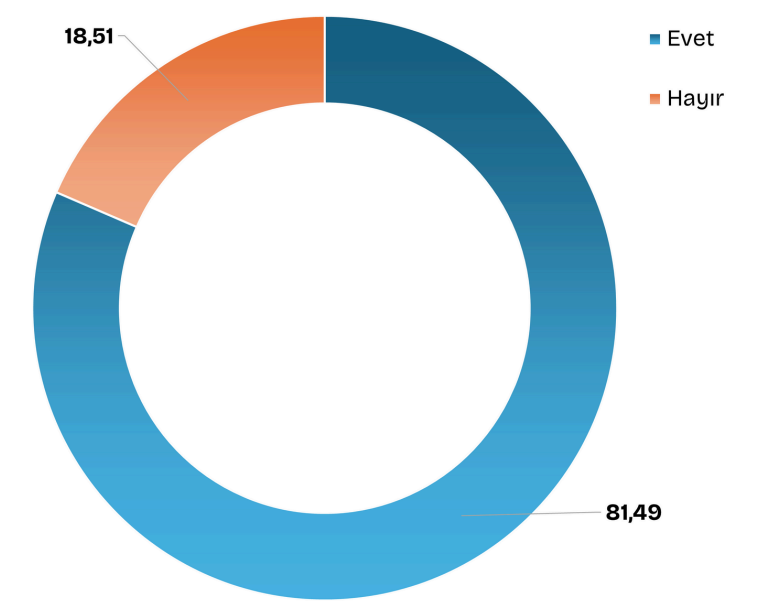
Katılımcıların son 24 saat içinde ekmek, pirinç, erişte, makarna, tahıl tüketimi

Son 3 gün içinde ekmek, pirinç, erişte, makarna, tahıl tüketimi yaptınız mı?

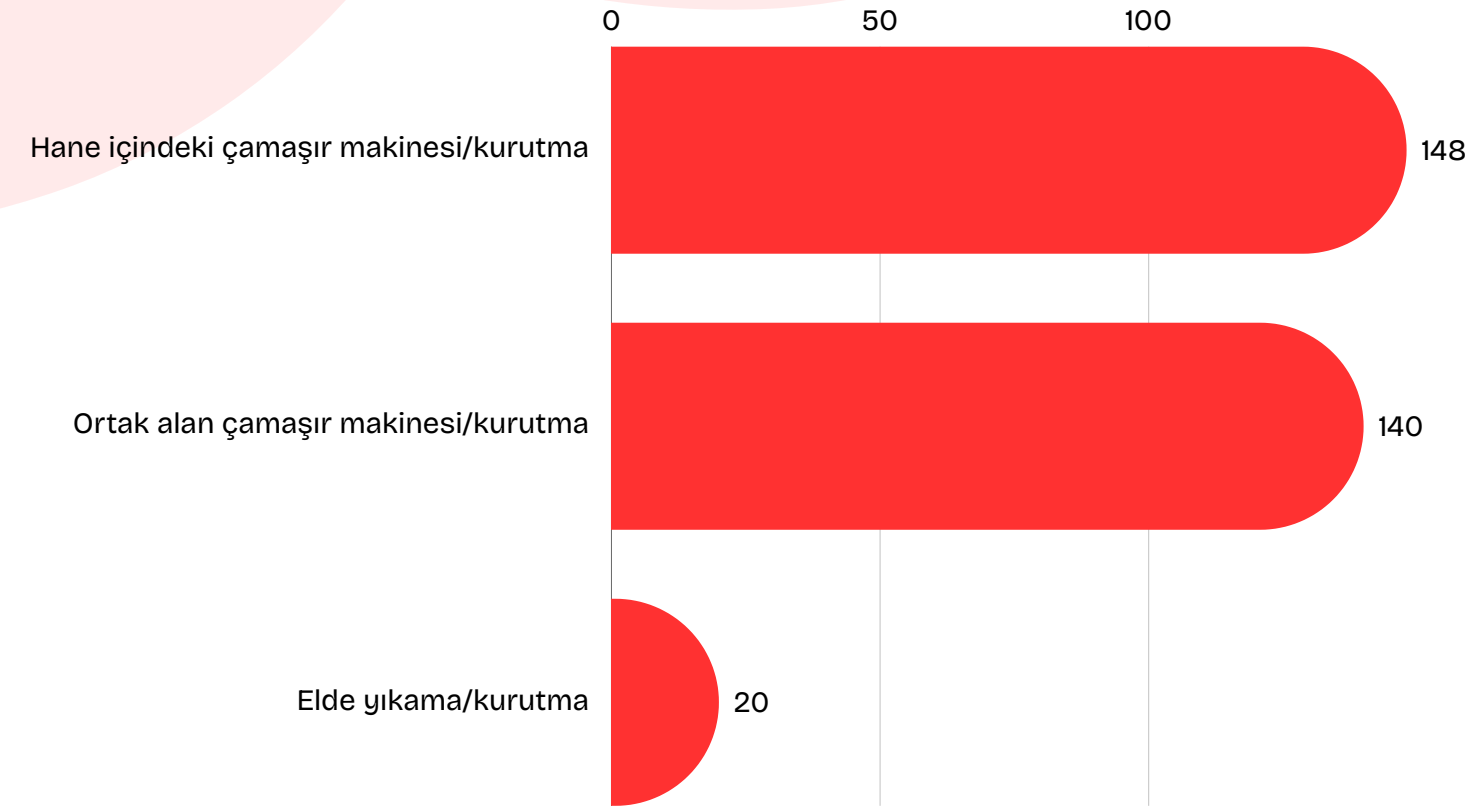
Son 3 gün içerisinde yumurta, baklagil tüketimi yaptınız mı?

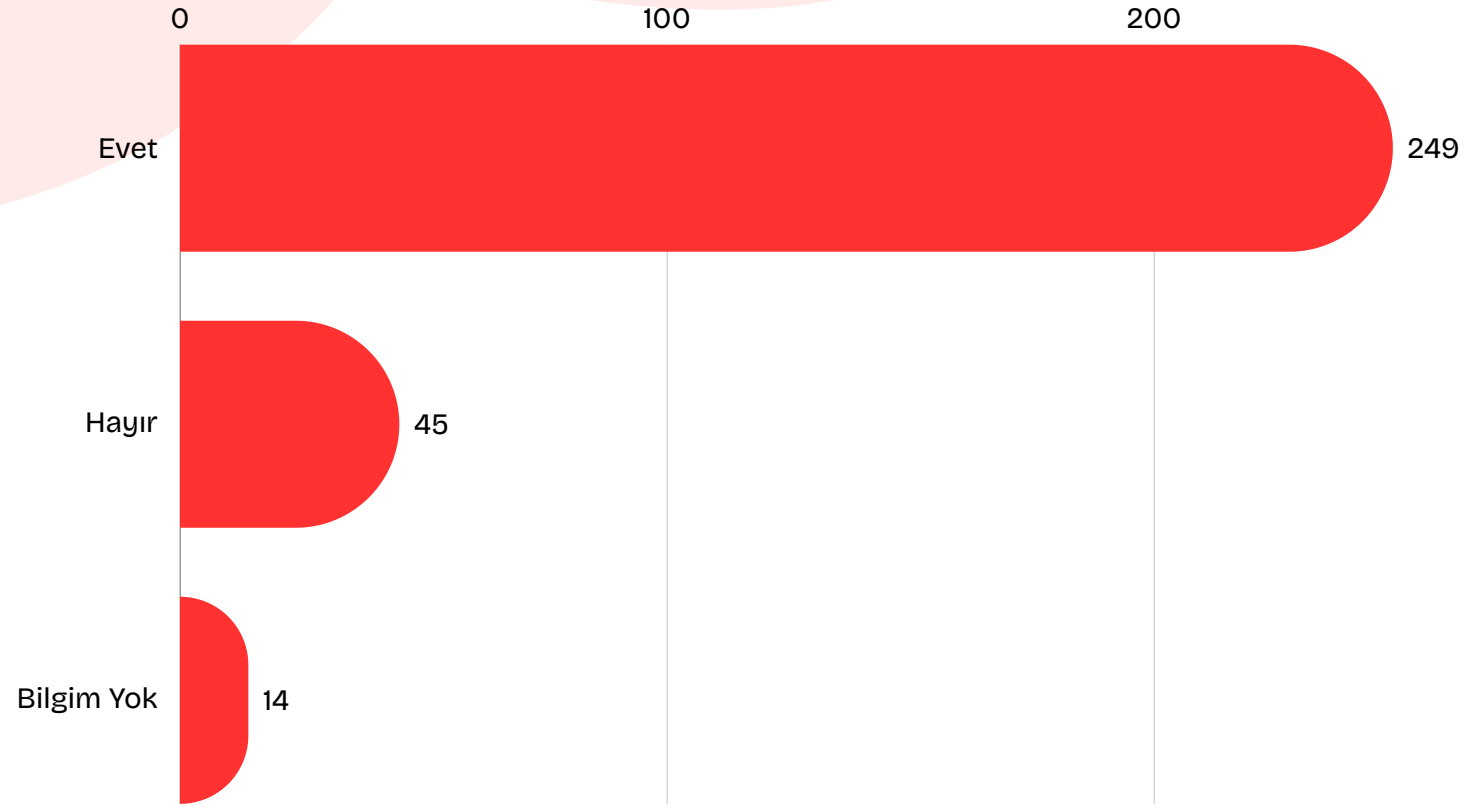
03.07. Temizlik ve Hijyene Erişim

Anketin son bölümünde katılımcılara hijyen ürünlerine ve atık yönetimine erişimleri sorulmuştur. Kıyafetlerini yıkamak için ne tür araçlara sahip oldukları sorulduğunda, yaklaşık eşit sayıda katılımcı ya hane içinde (148) ya da ortak kullanım için tahsis edilmiş (140) yıkama/kurutma makineleri cevabını vermiştir. Az sayıda katılımcı giysilerini elle yıkadıklarını belirtmiştir (20). Yanıtlar etnik kökene göre eşit bir dağılım göstermekle birlikte konuma göre farklılık göstermektedir. İmkanların eksikliğini belirten yanıtların neredeyse tamamı Antakya ilindeki katılımcılardan gelmiştir.

03.07. Temizlik ve Hijyene Erişim

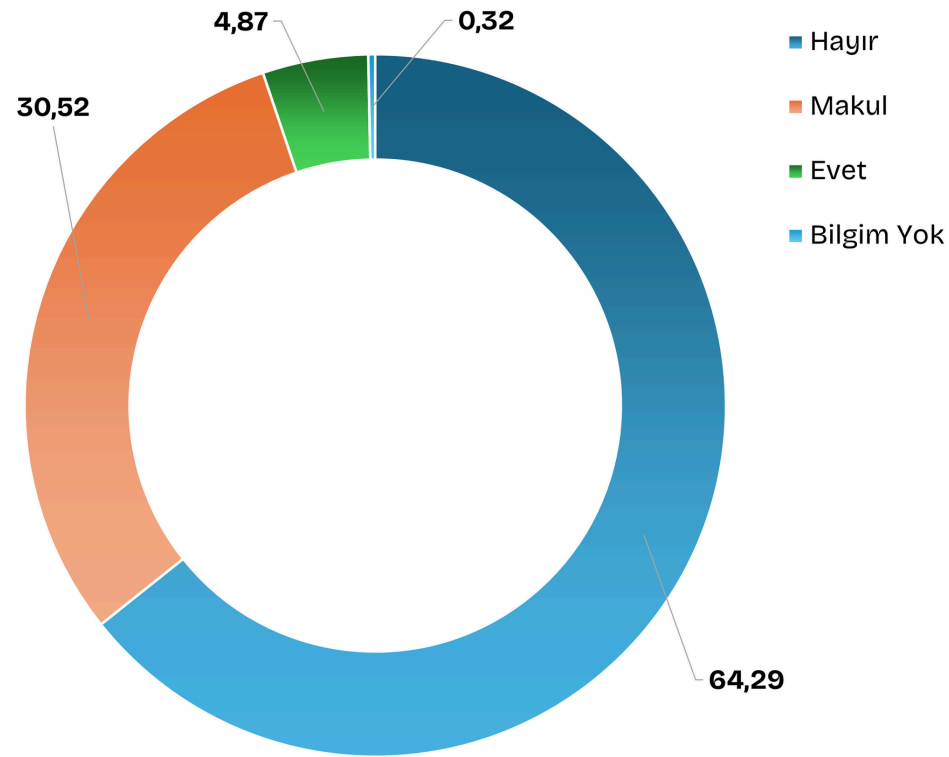
Günlük kullanım için sabuna erişimleri olup olmadığı sorulduğunda, büyük çoğunluk günlük kullanımları için sabun temin edebildiklerini söylemiştir (249). Bu cevaplara rağmen 45 katılımcı günlük kullanım için sabuna güvenli bir şekilde ulaşamadıklarını bildirmiştir. Toplam cevapların %15'inin oluşturduğu bu figürler, mevcut zaman dilimi için endişe uyandırıcı bir gelişme teşkil etmektedir. İlginç bir bulgu da 14 katılımcının sabun bulunabilirliği konusunda bilgi sahibi olmadıklarını bildirmiş olmalarıdır. Bu durum, söz konusu 14 katılımcının hijyen yoksunluğuna ilişkin gerçek durumları hakkında bilgi verme konusunda sakıncalı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

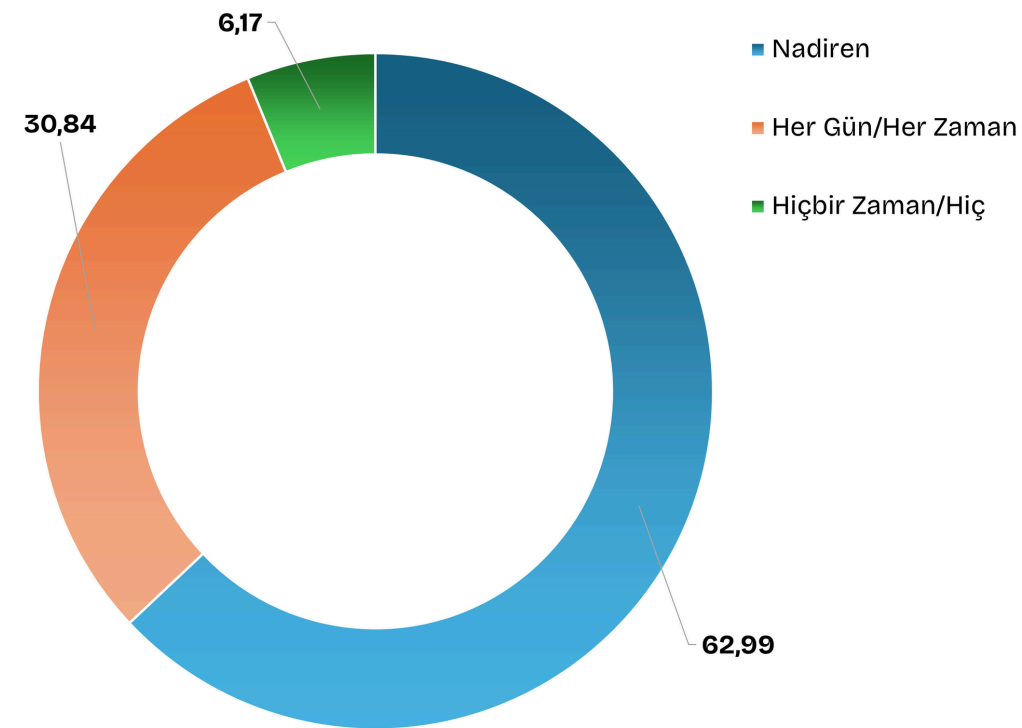
03.07. Temizlik ve Hijyene Erişim

Temizlik malzemeleri ile yıkama amaçlı deterjan ve sabun bulunabilirliği konusunda ise katılımcıların neredeyse üçte ikisi güvenli bir şekilde ulaşamadıklarını ve fiyatların makul olmadığını belirtmiştir. Sadece 15 katılımcı uygun fiyatlı temizlik malzemelerini kolayca bulabildikleri konusunda evet cevabı vermiştir. Diğer yandan, bu 15 olumlu yanıt veren 6 katılımcı günlük temizlik malzemelerine nadiren erişebildiklerini belirtmiştir. Bu bulgu, temizlik ve hijyen ürünlerine erişimde kısıtlılık olduğu şeklinde yorumlanabilir, zira uygun fiyat bildiren az sayıdaki katılımcı bile temizlik malzemelerine erişiminde sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni, depremzedelerin maddi anlamda harcama önceliklerinin temel ihtiyaç malzemelerine (gıda ve barınma vb.) kullanma eğilimleridir. Bu çerçevede, hijyen vb. ürünlere yönelik maddi giderlerin olabildiğince hane gider bütçesindeki yeri daralmıştır.

Çamaşır yıkama sabunu/deterjanı kolayca bulunabiliyor mu ve uygun fiyatlı mı?

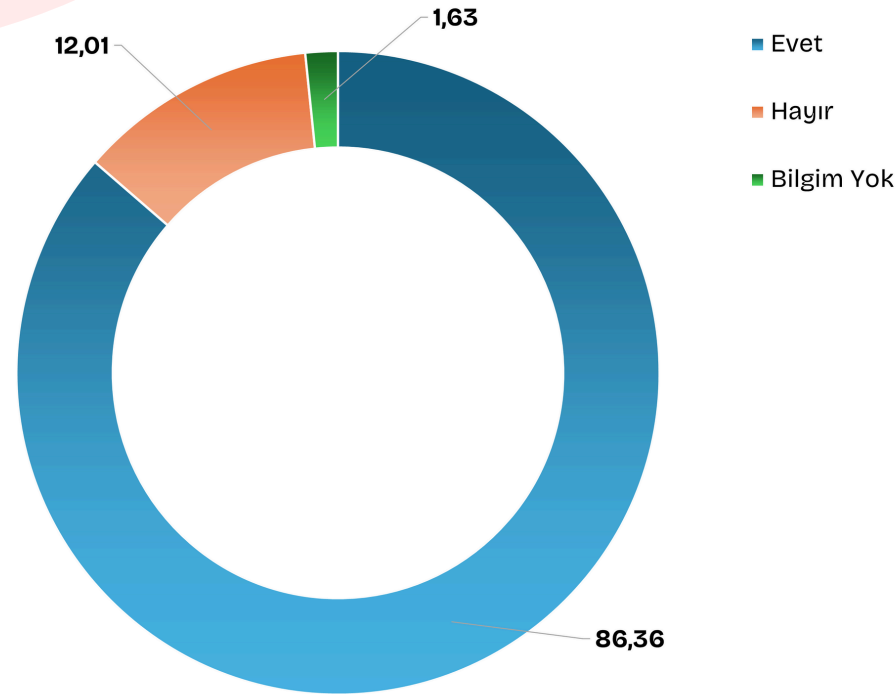
Günlük temizlik için ihtiyaç duyulan temizlik malzemelerine erişim durumu

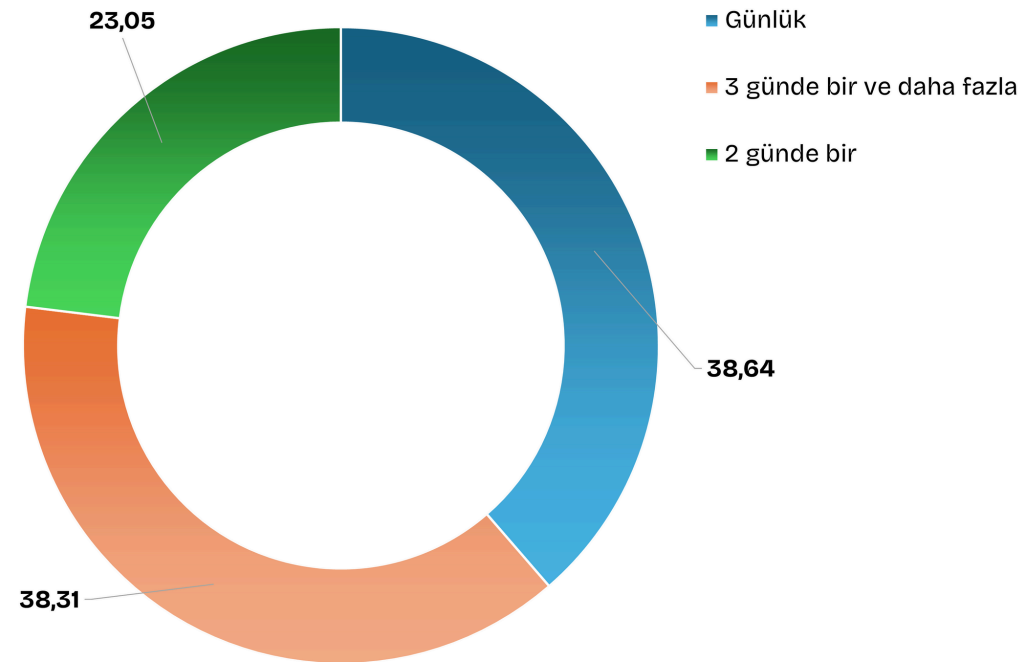
03.07. Temizlik ve Hijyene Erişim

Katılımcılara atık toplama ve yönetimi sorulduğunda, 37 katılımcı çöp toplanması için belirlenmiş bir nokta olmadığını belirtmiştir. 5 katılımcı ise bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiştir. %86'sı belirlenmiş atık toplama noktaları olduğunu belirtmiştir. Bir sonraki soruda katılımcılara atıklarının ne sıklıkla toplandığı sorulmuştur. Katılımcıların %38,5'i çöp toplama hizmetinin günlük olarak verildiğini belirtirken, %23'ü iki günde bir cevabını vermiştir. 118 katılımcı (yaklaşık %38,5) buldukları yerdeki atıkların üç günde bir veya daha uzun sürede toplandığını belirtmiştir. Dikkat edilmesi gereken nokta, çöplerin hangi aralıklarla toplandığına dair ikinci soruya verilen cevapta "3 gün veya daha fazla" ifadesinin yer almasıdır; bu da katılımcıların üçte birinden fazlasının 3 günü aşan çöp toplama hizmetlerine tabi olabileceğini ima etmektedir. İkamet ettikleri yerde belirlenmiş atık toplama alanlarının bulunmadığını belirtenlerin aynı zamanda çöp toplama için en uzun aralıkları belirtenler olduğu gerçeği ile birleştirildiğinde, anket katılımcıların yaklaşık onda birinin çöplerini güvenli bir şekilde atma konusunda sorun yaşadığını göstermektedir.

Belirlenmiş atık toplama noktaları var mı?

Atıklar ne sıklıkla toplanıyor?

04. Sonuç

Anket sonuçları, bir sorundan etkilenen katılımcıların aynı zamanda başka zorluklara da maruz kaldığını göstermektedir. Suya erişimi yetersiz olan katılımcılar aynı zamanda kendilerini güvensiz hissettiklerini bildiren cevaplar vermektedir. Yakın geçmişte belirli gıda maddelerine sahip olmadıklarını belirten katılımcılar aynı zamanda yeterli veya kaliteli suya sahip olmadıklarını ifade etmektedir. Bu durum, katılımcıların orantısız bir şekilde gruplandığını ve depremzedeler arasında bir bölünme olduğunu göstermektedir. Bir soruna maruz kalmanın, anket katılımcılarının diğer sorunlardan da etkilenmesine neden olacağı ve durumlarını düzeltmek için dışarıdan yardıma ihtiyaç duymalarının önemine işaret eden bir korelasyon çıkarılabilir.

Genel kabul görmüş yaşam standartlarının kaybı ile ilgili olarak anket katılımcılarının deneyimlediği refah durumunun kötüleştiğine dair bir çıkarımda bulunulabilir. Temiz su ve hijyen standartlarına güvenli, emniyetli ve bol miktarda erişimdeki boşluk, depremzedelerin yaşam kalitesindeki bozulmaya katkıda bulunan faktörlerdir. Bu gelişmelerin yarattığı stres, depremzedelerin önceki yaşamlarının sahip olduğu normalik durumuna dönme arzusuyla birleşince, daha önce kurulmuş olan aile yapıları ve diğer sosyal destek mekanizmalarının yerine olumsuz başa çıkma mekanizmalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sahada faaliyet gösteren aktörlerle yapılan gayri resmi toplantılar, yaşam standartlarındaki düşüşle ilgili endişe verici bir durumu ortaya koymuştur. Kolluk kuvvetleri personeli, hem yerel hem de ulusal düzeydeki devlet aktörleri ve lokal ya da uluslararası kar gütmeyen

kamu kuruluşlarına mensup personelin kayıt dışı ifadeleri, uyuşturucu maddelerin kullanımında, intiharlarda ve aile içi şiddet vakalarında ciddi bir artış olduğunu bildirmektedir. Bu bulgulardan, su hijyen ve sanitasyon erişimindeki gerilemenin, refah seviyesindeki düşüş yoluyla ruhsal refahın gerilemesi üzerinde doyurucu bir etkiye sahip olabileceği sonucu çıkarılabilir.

Dikkat çeken bir diğer bulgu da Türkiye ve Suriye kökenli katılımcılar arasındaki cevapların gösterdiği farklılıklardır. Genel olarak, Suriye kökenli katılımcılar Türk meslektaşlarına kıyasla daha olumlu yanıtlar vermiştir. Suriyeli anket katılımcılarına durumlarını düzeltmek için daha iyi mekanizmalar sağlandığı ihtimali bir yana bırakılırsa, bu durum iki farklı yaklaşımla yorumlanabilir. Suriye kökenli katılımcılar, göçmen olmanın getirdiği deneyimler ve bölgede bulunan aktif savaş durumuna maruz kalmaları nedeniyle daha düşük yaşam standartlarına maruz kaldıkları söylenebilir. Bu bulgular Suriye'de deneyimlenen ortalama yaşam koşullarının (satın alma gücü, hizmetlere erişim, vb.) Türkiye'de mevcut olanlardan daha düşük olduğu gerçeği ile birleştirildiğinde, Suriyeli katılımcıların memnuniyetsiz cevaplarının eksikliğin beklentilerindeki daha düşük standartlardan kaynaklandığı anlamına gelebilir. Bir diğer açıklama ise Suriye kökenli katılımcıların ülkedeki ikamet statüleri (geçici koruma altındaki göçmenler) nedeniyle endişelerini dile getirme konusunda çekingen davranmış olabilecekleridir.

04. Sonuç

Son bir not olarak, anket sonuçları Antakya ilçesinden gelen olumsuz yanıtların Defne ilçesinden gelenlere kıyasla ortalama olarak daha fazla olduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuçlar iki şekilde yorumlanabilir; birincisi yeni kurulan konteyner kentlerinin sakinlerine kolaylıklar sağlama konusunda daha iyi olduğu, ikincisi ise Antakya'daki Katar 2 yerleşim alanıyla birlikte yerleşik kentsel alanlara yönelik altyapı ve hizmetlerin eksik olduğu anlamına gelmektedir. Bu bulguların, Suriye Kökenli katılımcıların tamamen Defne ilçesindeki lokasyonlara yerleştirilmeleri göz önünde bulundurarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Özet olarak;

- Temiz su kaynaklarına ulaşımın ihtiyacının halen devam ettiği,
- Geçici yerleşim yerlerindeki alt yapı problemlerinden kaynaklı günlük kullanım suyuna erişimin kısıtladığı,
- Özellikle çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlayacak gıdaya erişimlerde kısıtlılıkların bulunduğu,
- Temel hijyen malzemelerinin erişimin maddi nedenlerle kısıtlı olduğu,
- Mevsimsel çevre koşullarının su, sanitasyon ve hijyen koşullarını derinden etkilediği,
- Toplu yaşam alanlarında gıda, hijyen ve sanitasyon alanlarında güvenlik endişelerinin bulunduğu,
- Son olarak, su, sanitasyon ve hijyen alanlarında yaşanan eksilikler kaynaklı dezavantajlı durumun sosyal gerilim ve stres yarattığı belirtilebilir (Madde kullanımı, aile içi şiddet vb.).

 HATAY

Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH) Durum Raporu

www.pikolo.org

@pikoloderneği